

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

18. TÝDEN (2.5.2023)

Kamil Holý

Výzkumný tým: Integrovaná ochrana zemědělských plodin proti škůdcům

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách VÚRV: www.vurv.cz - záložka Poradenství. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

Objevují se první dřepčící, začíná kladení květilky zelné, přibývá plžů a zvyšuje se aktivita drátovců. Na cibuli se líhnou nymfy třásněnek, které se budou postupně přesouvat na listy. Charakter počasí není ideální pro masovou migraci, nálet škůdců bude rozvlklý. Práh škodlivosti může být překročen pouze na některých pozemcích - ochranu provádět dle výsledku monitoringu.

Upozornění: V chladném počasí se projevují výrazněji rozdíly ve fenologii a v sumě efektivních teplot (SET) potřebných pro vývoj škůdců mezi lokalitami. Obdobné je to s přeletem do porostů, půdní oteplení může rozhodnout o tom, že v jedné oblasti je překročen práh škodlivosti, zatímco v sousední nemusí být na poli žádný škůdce. Teplá jižní Morava je s výskytem škůdců o něco napřed.

Brukvovitá zelenina - na rostlinách první dřepčící, do konce týdne se mohou objevit první škody. Začíná kladení květilky zelné, v některých porostech již vysoký počet vajíček, rostliny nechráněné mořením mohou být později silně poškozeny. Objevují se dospělci vrtalek, zatím v nízkých počtech. Na brzkých výsazích se může projevit poškození larvami krytonosců a dřepčika olejkového. Létají první bělásci, ale vajíčka zatím nekladou. Pokud je to možné, nachat porosty co nejdéle zakryté netkanou textilií (mechanická bariera).

Ostatní zelenina - na cibuli se líhnou nymfy třásněnek, při silném výskytu mohou způsobit na listech vadu vzhledu. Krnění rostlin cibule může být způsobeno výskytem hád'átka zhoubného. Vlhká půda může podpořit líhnutí květilek, které mohou škodit nejen v brukvovité zelenině, ale i v dalších plodinách (např. květilka všežravá v cibuli, hrachu, salátu). Drátovci zvyšují aktivitu, může se objevit poškození rostlin (nezaměnit za choroby). Vlhko podporuje výskyt plžů (slimáci, plzáci, hlemýždi aj.).

Rizikovi: dřepčící, květilky, drátovci, plži

Dřepčící rodu *Phyllotreta*

- v některých porostech brukvovité zeleniny první dospělci, dírek v listech minimum (začátek migrace), i více dřepčίκů/rostlinu - hrozí riziko škod.

Monitoring - dospělci zpravidla na vrchní straně listů, za nepříznivého počasí se mohou ukrývat u kořenového krčku. Přítomnost prozradí požerky na litech.

Ochrana - v závislosti na počtu dospělců.

Květilka zelná

- začíná kladení vajíček, s ohledem na průběh jara by mohl být nadprůměrný výskyt/škodlivost.

Monitoring - dospělci podobní mouše domácí, hledají se bílá vajíčka kladená na kořenový krček nebo části rostlin dotýkající se půdy.

Ochrana - nemořené porosty se ošetřují proti dospělcům před vykladením vajíček. Rostliny zakryté netkanou textilií bez otvorů jsou dostatečně chráněné.

Krytonosci a dřepčík olejkový

- může se začít projevovat poškození řapíků larvami.

Monitoring - na řapíkách hnilobné léze, při rozlomení uvnitř požerky a larvy.

Ochrana - pokud zůstanou larvy v řapíku a neprokoušou se do konzumních částí, stačí odlomit poškozený list při sklizni.

Hád'átko zhoubné

- v zakrslých rostlinách ozimé cibule bylo zjištěno Dr. Doudou z VÚRV hád'átko zhoubné.

Příznaky poškození - rostliny jsou na první pohled menší, mohou být soustředěny do různě velkých ohnisek s vyšším výskytem.

Ochrana - při podezření na výskyt hád'átek ošetřovat/kultivovat pozemek až jako poslední, aby bahno z kol opadalo na cestě a nářadí opláchnout, aby se hád'átka neroztahovala s půdou na další pole. Ochrana napadených rostlin žádná není, pokud se v květnu/červnu začnou objevovat příznaky poškození (kroucení listů, praskání cibulí, zvýšené zahnívání), porost předčasně sklídit.

Plži

- deštivé počasí vyhovuje plžům, kteří mohou škodit více než obvykle. Většinou škodí bezulitnatí plži (plzáci, slimáčky).

Monitoring - napadení porostů bývá od okrajů (okraje polí, zarostlé skruže), které jsou zásobárnou plžů, ale slimáčky jsou ohniskově i uvnitř pozemků.

Na rostlinách jsou nepravidelné požerky, často se zbytky zaschlého slizu. Plži jsou ukryti na spodní straně listů nebo v půdě.

Ochrana - ponechání nezasázené souvrati (černý úhor) od zdroje slimáků omezí průnik na pozemek. Při silné invazi ze sousední louky možno instalovat po celé délce cca 1 m vysokou folii, která se zakope částečně do země (aby ji slimáci nepodlezli), vršek se ohne ven (na průřezu má tvar číslice 1). Může se připevnit na oplocení proti zvěři. K ošetření ohnisek nebo souvratí slouží granulované návnady.

Květilka cf. všežravá

- počasí je příznivé, může se objevit vyšší škodlivost několika druhů květilce v různých plodinách.

Monitoring - vajíčka podobná květilce zelné, dospělci podobní mouše domácí. Beznohé, bezhlavé larvy škodí nejčastěji na podzemních orgánech, u některých rostlin i mezi srdéčkovými listy. V místě poškození je 1 nebo více larev květilky.

Ochrana - provádí se proti dospělcům před kladením vajíček, kde je to povolené, moří se semena před setím. Při výskytu v srdéčku se k larvám přípravků může dostat (záleží na postavení listů), při výskytu v půdě je účinnost většinou zanedbatelná. Zakrytí porostu netkanou textilií zamezí kladení.

Třásněnky

- na ozimé cibuli dospělci třásněnek, začínají se líhnout nymfy. Při vysokém výskytu se může objevit posátí listů.

Monitoring - tmaví dospělci a světlé nymfy jsou ukryti mezi nahloučenými listy nebo volně na listech. V místě sání černé kupičky trusu. Nymfy mohou být zaměněny za světlé částičky půdy/písku.

Ochrana - pouze při vysokém výskytu při poškození listů sáním, až začnou třásněnky vylézat z úkrytu nahloučených listů. Spojit s ochranou proti chorobám.

Užitečné organismy

- s ohledem na chladnější průběh jara je možné pozorovat užitečné organismy pouze při krátkodobých otepleních. Nejčastěji se vyskytují střevlíci a drabčáci na povrchu půdy, zvyšuje se počet pavouků. Místy mohou být hojné samotářské včely, které hnízdí v půdě.

Stejné příznaky poškození způsobují chroby i drátovci. Po prohlídce rostlin i okolní půdy (bez přítomnosti larev) byli drátovci vyloučeni.

Tři dřepčící různých druhů, ale minimum požerků značí začátek náletu, který bude pokračovat. Neukvapovat se s ochranou, provést postřik až bude maximum přilétlých, ale před významným poškozením listů.

Dospělec a vajíčka květilky zelné. Pokud nebyla sadba mořena, více než 10 larev dokáže rostlinu zahubit.

Světlé nymfy třásněnek a zrkna písku jsou bez lupy snadno zaměnitelné

Na listech se objevují vrtalky, ale výskyt je nízký

Plzáci se přesunují krajinou

Poškození zvěří

Bobek prozradí zajíce

Střevlík a otvor do hnízda samotářské včely